

Володимир ШКУЛЬ,
кандидат юридичних наук,
суддя Полтавського апеляційного суду

ХАРАКТЕРИСТИКА ТЕНДЕНЦІЇ ПОШИРЕННЯ НА ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ ТРУДОВИХ ГАРАНТІЙ, ЯКИМИ НАДЛЯЮТЬСЯ ВСІ ПРАЦІВНИКИ В УКРАЇНІ

Зміст цієї тенденції пояснимо на прикладі включення права на участь в профспілках до переліку основних прав державних службовців. Так, право на участь у профспілках з метою захисту своїх трудових і соціально-економічних прав та інтересів є одним із основних прав людини і громадянина, та є закріпленим у частині 3 статті 36 Конституції України [1]. Окрім того, норми щодо надання працюючим такого права закріплені статтею 23 Загальної декларації прав людини [2] (право кожного створювати професійні спілки чи приєднуватись до профспілок для захисту своїх прав та інтересів), статтею 22 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права [3] (право кожного на асоціацію з іншими людьми для захисту інтересів, в тому числі й шляхом створення профспілок), статтею 11 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод [4] (свобода створення профспілок та вступу до них з метою захисту своїх інтересів), статтею 5 Європейської соціальної хартії (переглянутої) [5] (право працівників та роботодавців на свободу об'єднання у національні або міжнародні організації для захисту своїх економічних і соціальних інтересів), пунктами 11-14 Хартії Співтовариства про основні соціальні права працівників [6] (право на об'єднання з метою утворення за своїм вибором професійних організацій або професійних союзів для захисту своїх економічних і соціальних інтересів), актами Міжнародної організації праці. Втім, досить тривалий час участь в профспілках державних службовців обмежувалась законодавством про державну службу.

Аналізуючи перелік основних прав державних службовців, закріплений статтею 11 Закону України «Про державну службу» від 16.12.1993 № 3723-ХІІ [7], можемо зробити висновок, що право державних службовців на об'єднання у профспілки для представництва і захисту трудових, соціально-економічних прав та інтересів не було віднесено до основних прав державних службовців, хоча погодимось із І.В. Кудрявцевим у тому, що мало б, адже воно є однією із основних організаційних умов захисту службово-трудоових прав та інтересів державних службовців. У своїй праці дослідник зробив висновок, право на об'єднання державних службовців в профспілки має бути закріплене в змісті статті 11 Закону України «Про державну службу» від 16.12.1993 № 3723-ХІІ [7], адже це ніяким чином не вплине на заборону участі в профспілках працівників прокуратури, судів, дипломатичної служби, митного контролю, служби безпеки, внутрішніх справ та інших [8, с. 473-474]. Ми зі своєї сторони

відзначимо, що до моменту втрати чинності Законом України «Про державну службу» від 16.12.1993 № 3723-XII дане право так і не було віднесене до переліку основних прав державних службовців. Так само дана проблема не була вирішена і з прийняттям Закону України «Про державну службу» від 17.11.2011 № 4050-VI [9], але при цьому, варто звернути увагу на те, що в частині 1 статті 28 цього нормативно-правового акту було зазначено, що правила внутрішнього службового розпорядку в державному органі затверджуються «за погодженням з виборним органом первинної профспілкової організації у разі її наявності». Тобто, не зважаючи на те, що право державних службовців об'єднуватись у профспілки не було безпосередньо визначене цим нормативно-правовим актом, законодавець припускав таку можливість, і не заперечував її. Із прийняттям Закону України «Про державну службу» від 10.12.2015 № 889-VIII право на «участь у професійних спілках з метою захисту своїх прав та інтересів» нарешті було віднесено до переліку основних прав державних службовців.

Отже, на цьому прикладі ми переконались у тому, що законодавець дійсно поступово поширює на державних службовців трудові гарантії, які належать кожній особі, яка реалізовує своє право на працю в Україні. Наше попереднє дослідження продемонструвало, що однією із трудових гарантій працюючих осіб, якої на сьогодні позбавлені державні службовці, є право організувати та брати участь у страйках. Вважаємо, що поширення цього права на державних службовців є логічним продовженням подальшої реалізації цієї тенденції.

---

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. ст. 141.

2. Загальна декларація прав людини: Міжнародний документ від 10.12.1948. *Офіційний вісник України*. 2008 р. № 93. стор. 89. стаття 3103. код акта 45085/2008.

3. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права: Міжнародний документ від 16.12.1966. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text (дата звернення 20.01.2023 року).

4. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: Міжнародний документ від 04.11.1950. *Офіційний вісник України*. 1998 р. № 13. стор. 270.

5. Європейська соціальна хартія (переглянута): Міжнародний документ від 03.05.1996. *Відомості Верховної Ради України*. 2007 р. № 51. стор. 2096.

6. Хартія Співтовариства про основні соціальні права працівників: Міжнародний документ від 09.12.1989. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_044#Text (дата звернення 20.01.2023 року)

7. Про державну службу: Закон України від 16.12.1993 № 3723-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 52. ст.490.

8. Кудрявцев, І. В. Державні службовці як суб'єкти трудового права та їх членство у профспілках. *Форум права*. 2011. № 2. С. 472–477.

9. Про державну службу: Закон України від 17.11.2011 № 4050-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 26. ст.273